

RUDOLF MORAWITZ, WILHELM KAISER: *Die Zusammenarbeit von Bund und Ländern bei Vorhaben der Europäischen Union*. Europa Union Verlag, Bonn 1994, 191 ss.

Jednym z najczęściej podnoszonych zarzutów wobec integracji Europy jest niedostateczne urzeczywistnienie podstawowych zasad demokratycznych na płaszczyźnie wspólnot oraz Unii Europejskiej. Zasady te zostały w wielu dziedzinach naruszone zwłaszcza przez milczące lub wyraźne przeniesienie suwerenności na wspólnoty. Na ciągłą „erozję kompetencji” skarżyły się przede wszystkim kraje RFN. W związku z zawarciem Traktatu o Unii Europejskiej z Maastricht krajom tym udało się wreszcie znacznie rozszerzyć ich możliwości współdziałania przy rozwiązywaniu problemów europejskich.

Autorzy omawianej monografii dokonują obszernego przeglądu rozwoju współpracy między RFN a krajami federacji przy realizacji planów i zamiarów Unii Europejskiej od czasu ratyfikacji traktatów rzymskich w 1957 r. Analizują oni osłabianie (*de facto*) niemieckiego federalizmu w drodze do Unii Europejskiej oraz towarzyszące mu wysiłki krajów federacji skierowane na zrekomensowanie utraty kompetencji przez uzyskanie nowych praw współudziału oraz współdecydowania. Dla krajów tych zawsze był bowiem szczególnie ważny udział w procesie stanowienia prawa wspólnotowego na możliwie wczesnym etapie jego tworzenia. Poddano również analizie próbę ograniczenia wspomnianego uszczuplenia zmniejszania kompetencji przez ulokowanie w ustępie drugim art. 3b Traktatu o Wspólnocie Europejskiej zasady subsydiarności i potwierdzenie jej w art. B *in fine* Traktatu o Unii Europejskiej. W centrum zainteresowania pracy leży także nowa regulacja o współdziałaniu regionów Europy w podejmowaniu decyzji na szczyblu wspólnot, zwłaszcza poprzez Komitet Regionów (art. 198a - 198c Traktatu o Wspólnocie Europejskiej). Jest to doradcza i nie posiadająca statusu organu instytucja wspólnot, w której znaleźli się zresztą przedstawiciele nie tylko regionów, lecz także gmin, komun itp. oraz ich związków. Autorzy wyjaśniają i oceniają tę nową sytuację przy uwzględnieniu słynnego wyroku niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego w sprawie Maastricht z października 1993 r., w którym uznano, że Traktat nie narusza konstytucyjnoprawnego porządku Republiki Federalnej Niemiec.

Monografia zacieka również i czytelnika z Polski, kraju, który z jednej strony dąży do uzyskania członkostwa Unii Europejskiej, z drugiej zaś chciałby przeprowadzić decentralizację systemu sprawowania władzy.

Andrzej Graś